

25

SET
A

Subject Code

E-20472-BY-MYN-ELE-1ST3

Question Booklet No.

परीक्षा केन्द्राध्यक्ष की मोहर
Seal of Superintendent of Examination Centreपरीक्षार्थी द्वारा बॉल-प्वाइंट पेन से भरा जाए
To Be filled in by Candidate by Ball-Point pen only
घोषणा : मैंने नीचे दिये गये निर्देश अच्छी तरह
पढ़कर समझ लिए हैं। Declaration : I have read
and understood the instructions given below.
अनुक्रमांक / Roll No.Paste barcode sticker
containing
question booklet no here
यहां प्रश्न पुस्तिका क्रमांक वाला
बारकोड स्टीकर चिपकाएंवीक्षक के हस्ताक्षर
(Signature of Invigilator) -----
वीक्षक के नाम
(Name of Invigilator) -----

अभ्यर्थी के हस्ताक्षर

उत्तर शीट का क्रमांक

(Signature of Candidate) -----

Sl. No. of Answer-Sheet

अभ्यर्थी का नाम

(Name of Candidate) -----

प्रश्न पत्र : II विषय : संस्कृत

Paper : II Subject : SANSKRIT

प्रश्न पुस्तिका में पृष्ठों की संख्या

पूर्णांक - 200

प्रश्न पुस्तिका में प्रश्नों की संख्या

Number of Pages in this Question Booklet : 24

समय - 2 घंटे

Number of Questions in this Question Booklet : 100

अभ्यर्थियों के लिए निर्देश

1. प्रश्न-पुस्तिका मिलते ही मुख पृष्ठ एवं अंतिम पृष्ठ में दिए गए निर्देशों को अच्छी तरह पढ़ लें। प्रश्न पुस्तिका में लगी सील को वीक्षक के कहने से पूर्व न खोलें।
2. ऊपर दिए हुए निर्धारित स्थानों में अपना अनुक्रमांक, उत्तर-पुस्तिका का क्रमांक लिखें तथा अपने हस्ताक्षर करें।
3. ओ.एम.आर. उत्तर-शीट में समस्त प्रविष्टियां दिये गये निर्देशानुसार करें अन्यथा उत्तर-शीट का मूल्यांकन नहीं किया जाएगा।
4. इस प्रश्न पुस्तिका के साथ तीन बारकोड स्टीकर दिये जा रहे हैं। इन बारकोडों को प्रश्न पुस्तिका, ओ.एम.आर. शीट एवं उपस्थिति पत्रक में दिये गये निर्धारित बॉक्स के अंदर सावधानीपूर्वक चिपकायें।
5. सील खोलने के बाद सुनिश्चित कर लें कि प्रश्न-पुस्तिका में कुल पृष्ठ ऊपर लिखे अनुसार दिए हुए हैं तथा उसमें सभी 100 प्रश्नों का मुद्रण सही है। किसी भी प्रकार की त्रुटि होने पर 15 मिनट के अंदर वीक्षक को सूचित कर सही प्रश्न-पुस्तिका प्राप्त करें। प्रत्येक प्रश्न के लिए दो अंक निर्धारित हैं। सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।
6. प्रत्येक प्रश्न हेतु प्रश्न-पुस्तिका में प्रश्न के नीचे दिए गए चार विकल्पों में से सही/सबसे उपयुक्त केवल एक ही विकल्प का चयन कर उत्तर शीट में सही विकल्प वाले गोले को जो उस प्रश्न के सरल क्रमांक से सम्बंधित हो काले या नीले बॉल-प्वाइंट पेन से भरें।
7. सही उत्तर वाले गोले को अच्छी तरह से भरें, अन्यथा उत्तरों का मूल्यांकन नहीं होगा। इसकी समस्त जिम्मेदारी परीक्षार्थी की होगी।
8. ऋणात्मक मूल्यांकन नहीं किया जावेगा।
9. प्रश्न-पुस्तिका तथा उत्तर-शीट में निर्दिष्ट स्थानों पर प्रविष्टियां भरने के अतिरिक्त कहीं भी कुछ न लिखें। अन्यथा OMR शीट का मूल्यांकन नहीं किया जायेगा।
10. परीक्षा समाप्ति के उपरान्त केवल ओ.एम.आर. उत्तर-शीट एवं प्रश्न पुस्तिका की कव्हर पेज वीक्षक को सौंपनी है। उत्तर-शीट की कार्बन कॉपी तथा प्रश्न-पुस्तिका परीक्षार्थी अपने साथ ले जा सकते हैं।
11. किसी भी तरह के कैलकुलेटर/लॉग टेबल/मोबाइल फोन का प्रयोग वर्जित है।
12. जिन प्रश्नों के लिए अथवा भाग दिया है, यह "अथवा" केवल दृष्टि बाधित अभ्यर्थियों के लिए है। गैर दृष्टि बाधित अभ्यर्थियों के द्वारा इन प्रश्नों को हल करने की स्थिति में इनका मूल्यांकन नहीं होगा।

INSTRUCTION TO CANDIDATES

1. Immediately after getting the booklet read instructions carefully, mentioned on the front and back page of the question booklet and do not open the seal given on the question booklet, unless asked by the invigilator.
2. Write your Roll No., Answer Sheet No., in the specified places given above and put your signature.
3. Make all entries in the OMR Answer Sheet as per the given instructions otherwise Answer-Sheet will not be evaluated.
4. Along with this question booklet three barcode stickers are provided. Paste them carefully at the space provided at this question booklet, OMR sheet and attendance sheet.
5. After Opening the seal, ensure that the Question booklet contains total no. of pages as mentioned above and printing of all the 100 questions is proper. If any discrepancy is found, inform the invigilator within 15 minutes and get the correct booklet.
All questions are compulsory and carry two marks each.
6. While answering the question from the question Booklet, for each question choose the correct/most appropriate option out of four options given, as answer and darken the circle provided against that option in the OMR Answer sheet, bearing the same serial number of the question. Darken the circle only with Black or Blue ball point pen.
7. Darken the circle of correct answer properly otherwise answers will not be evaluated. The candidate will be fully responsible for it.
8. There is no negative marks for incorrect answers.
9. Do not write anything anywhere in the Question booklet and the Answer-Sheet except making entries in the specified places otherwise OMR sheet will not be evaluated.
10. After completion of the examination, only OMR Answer Sheet and cover page of question booklet is to be handed over to the invigilator. Carbon copy of the Answer-Sheet and Question Booklet may be taken away by the examinee.
11. Use of any calculator/log table/mobile phone is prohibited.
12. The questions for which OR part in given, this "OR" part in only for visible impaired candidates. If OR part in done by visible impaired it will not be evaluated.

E-20472-BY-MYN-ELE-1ST3

25 Set A

SPACE FOR ROUGH WORK / रफ कार्य के लिये जगह

SPACE FOR ROUGH WORK / रफ कार्य के लिये जगह

1. निरूक्तसम्मतं क्रमं चिनुत-

- (a) उप, अनु, परा
- (b) याति, पाहि, जहि
- (c) इव, चिद्, नु
- (d) रामः, अश्वः, हस्ती

- A. (b), (c), (a), (d)
- B. (c), (b), (a), (d)
- C. (d), (b), (a), (c)
- D. (a), (b), (c), (d)

2. ऋ - ढ - र इत्येतेषाम् उच्चारण-स्थानं भवति-

- (a) कण्ठः
- (b) तालुः
- (c) नासिक्यः
- (d) मूर्धाः

- A. (b) केवलम्
- B. (a), (b) केवलम्
- C. (d) केवलम्
- D. (a), (c) केवलम्

3. कथनम् - कल्पो वेदविहितानां कर्मणामानुपूर्व्येण

कल्पनाशास्त्रम्

कारणम् - पाणिनि-वचनात्

- A. कथनं सत्यम्, कारणमसत्यम्
- B. कथनमसत्यम्, कारणं सत्यम्
- C. कथनमपि सत्यं, कारणमपि सत्यम्
- D. कथनमसत्यं, कारणमप्यसत्यम्

4. समुचितं चिनुत-

- (a) ऋग्वेदः (I) 20 काण्डानि
- (b) यजुर्वेदः (II) पूर्वार्चिकमुत्तरार्चिकम्
- (c) सामवेदः (III) 40 अध्यायाः
- (d) अथर्ववेदः (IV) 10 मण्डलम्

- A. a-I, b-II, c-III, d-IV
- B. a-I, b-IV, c-III, d-II
- C. a-II, b-I, c-III, d-IV
- D. a-IV, b-III, c-II, d-I

5. ताण्ड्य-ब्राह्मणमस्ति-

- A. सामवेदीयः
- B. शुक्लयजुर्वेदीयः
- C. अथर्ववेदीयः
- D. कृष्णयजुर्वेदीयः

SPACE FOR ROUGH WORK / रफ कार्य के लिये जगह

6. अन्यमिच्छस्व सुभगे पतिम् इति कस्योक्तिः?

- A. उर्वशेः
- B. यमस्य
- C. विश्वामित्रस्य
- D. मैक्समूलरस्य

7. न वा उ ते तन्वा तन्वम् इति प्राप्यते-----

- A. कठोपनिषदि
- B. विश्वामित्र-नदी-सूक्ते
- C. ऋक्-प्रातिशाख्ये
- D. यम-यमी-सूक्ते

8. वेदस्य श्रोत्रमस्ति-

- A. निरुक्तम्
- B. उपनयनम्
- C. ज्ञानम्
- D. महाभाष्यम्

9. ऋकारस्य भेदाः भवन्ति-

- (a) द्वादश
  - (b) नव
  - (c) अष्ट
  - (d) पञ्च
- A. (a), (b) केवलम्

- B. (b) केवलम्
- C. (a), (c) केवलम्
- D. (a) केवलम्

10. क्रमानुसारेण संयोजयत-

- (a) उष्णिक्
  - (b) जगती
  - (c) बृहती
  - (d) गायत्री
- A. (d), (a), (b), (c)
- B. (d), (b), (a), (c)
- C. (d), (c), (a), (b)
- D. (d), (a), (c), (b)

SPACE FOR ROUGH WORK / रफ कार्य के लिये जगह

11. मन्त्रव्यवस्थानुसारं चिनुत-
- (a) द्वे शीर्षे सप्तहस्तासो अस्य
  - (b) महादेवो मर्त्या आविवेश
  - (c) त्रिधा बद्धो वृषभो रोरवीति
  - (d) चत्वारि श्रृंगा त्रयोऽस्य पादा

- A. (d), (a), (b), (c)
- B. (d), (b), (c), (a)
- C. (d), (a), (c), (b)
- D. (d), (b), (a), (c)

12. “अग्निना रयिमश्नवत्” अत्र ‘रयि’ इति शब्दस्य सायणमते कोऽर्थः?

- A. वेदज्ञानम्
- B. धनम्
- C. ऐश्वर्यम्
- D. भोजनम्

13. किं सत्यमस्ति

- (a) महर्षिदयानन्दः अथर्ववेदभाष्यकारः
- (b) महर्षिपाणिनिः महाभाष्यकारः
- (c) सामवेदे अस्ति माताभूमिः
- (d) ऋग्वेदीयः अस्ति ऐतरेयब्राह्मणम्

- A. (a), (b), (c) केवलम्
- B. (b), (c) केवलम्
- C. (c), (d) केवलम्
- D. (d) केवलम्

14. यस्यां देवा असुरानभ्यवर्तयन् इति वर्णितमस्ति-

- (a) शिवसंकल्पसूक्ते
- (b) पृथिवीसूक्ते
- (c) प्रजापतिसूक्ते
- (d) महाभारते

- A. (c)
- B. (b)
- C. (a)
- D. (d)

15. यथाक्रमं मेलयत-

- (a) नागानां मणयो यथा
- (b) तद्वद् वेदाङ्गशास्त्राणाम्
- (c) गणितं मूर्ध्नि संस्थितम्
- (d) यथा शिखा मयूराणाम्

- A. (d), (a), (b), (c)
- B. (a), (b), (c), (d)
- C. (d), (a), (c), (b)
- D. (d), (c), (a), (b)

SPACE FOR ROUGH WORK / रफ कार्य के लिये जगह

16. किं सत्यमस्ति-

- (a) सामवेदीयोपनिषद् - केनोपनिषद्
- (b) अथर्ववेदीयोपनिषद् - प्रश्नोपनिषद्
- (c) ऋग्वेदीयोपनिषद् - कठोपनिषद्
- (d) यजुर्वेदीयोपनिषद् - ऐतरेयोपनिषद्

- A. (a), (b), (c) केवलम्
- B. (a), (b) केवलम्
- C. (a) केवलम्
- D. (c) केवलम्

17. समीचीनं मेलयत-

- (a) अयमात्मा ब्रह्म (I) ईशोपनिषद्
- (b) सत्यमेव जयते (II) छान्दोग्योपनिषद्
- (c) तत्त्वमसि (III) बृहदारण्यकोपनिषद्
- (d) ओं क्रतो स्मर (IV) मुण्डकोपनिषद्

- A. d-I, a-III, b-IV, c-II
- B. a-I, b-II, c-III, d-IV
- C. c-I, b-II, d-III, a-IV
- D. a-II, b-I, c-III, d-IV

18. कथनम् सविता द्यु-स्थानीय देवता अस्ति
कारणम् - निरुक्त-वचनात्

- A. कारणमपि सत्यं, कथनमपि सत्यम्
- B. कथनं सत्यम्, कारणमसत्यम्
- C. कथनमसत्यम्, कारणं सत्यम्
- D. कथनमपि असत्यम्, कारणमपि असत्यम्

19. निगमनान् निघण्टु व उच्यन्ते इति-

- (a) औदुम्बरायणः
- (b) गार्ग्यः
- (c) औपमन्यवः
- (d) शौनकः

- A. (c)
- B. (b)
- C. (a)
- D. (d)

20. “अतिथि देवो भव” इति प्राप्यते-

- (a) कठोपनिषदि
- (b) तैत्तिरीयोपनिषदि
- (c) बृहदारण्यकोपनिषदि
- (d) श्वेताश्वतरोपनिषदि

- A. (c)
- B. (b)
- C. (d)
- D. (a)

21. पुद्गलः इति शब्दः कस्य दर्शनस्य वर्तते?

- A. बौद्धदर्शनस्य
- B. सांख्यदर्शनस्य
- C. वेदान्तदर्शनस्य
- D. जैनदर्शनस्य

SPACE FOR ROUGH WORK / रफ कार्य के लिये जगह

22. सांख्यमते लघु प्रकाशकञ्च च वर्तते-
- A. रजः
B. तमः
C. सत्वम्
D. रूपम्
23. चित्तवृत्तिषु न परिगण्यते-
- (क) विपर्ययः
(ख) तपः
(ग) प्रमाणम्
(घ) स्वाध्यायः
- A. (क), (घ)
B. (क), (ग)
C. (ख), (घ)
D. (ख), (ग)
24. वैशेषिकदर्शनसम्मतं प्रमाणं कति विधम्?
- A. एकविधम्
B. द्विविधम्
C. त्रिविधम्
D. चतुर्विधम्
25. अधोलिखितेषु कोऽर्थापत्तिप्रमाणं स्वीकरोति?
- A. चार्वाकदर्शनम्
B. जैनदर्शनम्
C. योगदर्शनम्
D. मीमांसादर्शनम्
26. अद्वैतमते 'ब्रह्मणो' वर्तते-
- A. व्यावहारिकत्वम्
B. प्रातिभासिकत्वम्
C. मिथ्यात्वम्
D. पारमार्थिकत्वम्
27. अधोऽङ्कितानां केन सह कस्य सम्बन्धः?
- (क) प्रत्यक्षमेव प्रमाणं (I) सांख्यदर्शनम्
(ख) सप्तभङ्गीनयः (II) नैयायिकाः
(ग) हेत्वाभासाः (III) जैनाः
(घ) सत्कार्यवादः (IV) चार्वाकाः
- A. क-II, ख-III, ग-I, घ-IV
B. क-I, ख-IV, ग-II, घ-III
C. क-IV, ख-III, ग-II, घ-I
D. क-III, ख-II, ग-I, घ-IV

SPACE FOR ROUGH WORK / रफ कार्य के लिये जगह

28. वेदानामपौरुषेयत्वम् अधोऽङ्कितेषु कुत्र वर्णितम्?
- A. बौध्ददर्शने
B. मीमांसादर्शने
C. योगदर्शने
D. सांख्यदर्शने
29. अधोऽङ्कितानां केन सह कस्य सम्बन्धः?
- (क) माध्यमिका: (I) बाह्यार्थानुमेयत्वम्
(ख) योगाचाराः (II) सर्वशून्यत्वम्
(ग) सौत्रान्तिकाः (III) बाह्यार्थप्रत्यक्षत्वम्
(घ) वैभाषिकाः (IV) बाह्यार्थशून्यत्वम्
- A. क-II, ख-IV, ग-I, घ-III
B. क-III, ख-I, ग-II, घ-IV
C. क-IV, ख-I, ग-III, घ-II
D. क-I, ख-III, ग-IV, घ-II
30. पूर्वमीमांसामते धर्मः कः?
- A. सदाचारः
B. यागादिः
C. अपवर्गः
D. अभ्युदयप्राप्तिः
31. अभावस्य प्रत्यक्षं भवति-
- A. संयोगसम्बन्धेन
B. समवायसम्बन्धेन
C. संयुक्तसमवायसन्निकर्षेण
D. विशेषण-विशेष्य भाव सन्निकर्षेण
32. 'ईक्षतेर्नाशब्दम्' इत्यस्मिन् सूत्रे अधोलिखितेषु शाङ्करभाष्यानुसारं किं मतं निरस्यते?
- A. ब्रह्म जगतः कारणमस्ति
B. प्रधानं जगतः कारणमस्ति
C. ब्रह्म सर्वज्ञमस्ति सर्वकारणात्
D. ईक्षणशक्तिर्ब्रह्मणि नास्ति
33. बौध्ददर्शने पञ्चविधस्कन्धेषु परिगणितो नास्ति-
- A. विज्ञानम्
B. वेदना
C. सञ्ज्ञा
D. विशेषणम्
34. 'जन्माद्यस्य यतः' इति सूत्रे कः समासः स्वीक्रियते?
- A. तत्पुरुषः
B. तद्गुणसंविज्ञानबहुव्रीहिः
C. अतद्गुणसंविज्ञानबहुव्रीहिः
D. कर्मधारयः

SPACE FOR ROUGH WORK / रफ कार्य के लिये जगह

35. सत्कार्यवादस्य सिद्धिः कस्माद् हेतोः न भवति?

- A. असदकरणात्
- B. सर्वस्मात् सर्वसम्भवात्
- C. शक्तस्य शक्यकरणात्
- D. कारणाभावात्

36. अर्थसंग्रहमनुसृत्य यागो नाम-

- A. देवतोद्देशेन द्रव्यत्यागः
- B. देवतोद्देशेन द्रव्यस्य प्रक्षेपः
- C. स्वस्वत्वनिवृत्तिपूर्वकं परस्वत्वापदनम्
- D. मन्त्रपठनम्

37. अधोलिखितेषु अनिर्वचनीयं भवति-

- A. जीवस्वरूपम्
- B. अज्ञानम्
- C. जगत्स्वरूपम्
- D. ईश्वरस्वरूपम्

38. जीवाजीवाख्ये द्वे तत्त्वे कस्मिन् दर्शने मन्येते?

- A. बौद्धदर्शने
- B. सांख्यदर्शने
- C. वेदान्तदर्शने
- D. जैनदर्शने

39. न्यायसिद्धान्तमुक्तावलीदिशा व्याप्रेर्लक्षणमस्ति-

- (क) साध्यवदन्यस्मिन्नसम्बन्धः
- (ख) व्याप्यस्य पक्षवृत्तित्वधीः
- (ग) हेतुमन्निष्ठविरहाप्रतियोगिना साध्येन हेतोरैकाधिकरण्यम्
- (घ) सिषाधयिषाविरह विशिष्टासिद्धयभावः

- A. (क) एवम् (ग)
- B. (ख) एवम् (घ)
- C. (क) एवम् (घ)
- D. (ग) एवम् (घ)

40. यथोचितं मेलनं कुरुत-

- (क) प्रत्यक्षप्रमाणम् (I)अभावप्रत्ययालम्बनावृत्तिः
- (ख) अनुमानम् (II) प्रख्याप्रवृत्तिस्थितिशीलम्
- (ग) चित्तम् (III) विशेषाधारणप्रधानावृत्तिः
- (घ) निद्रा (IV) सामान्याधारणप्रधानावृत्तिः

- A. क- IV, ख-III, ग-I, घ-II
- B. क- II, ख-I, ग-III, घ-IV
- C. क- III, ख-IV, ग-II, घ-I
- D. क- I, ख-II, ग-IV, घ-III

SPACE FOR ROUGH WORK / रफ कार्य के लिये जगह

41. पाणिनीयशिक्षायां पाठकानां गुणाः सन्ति ।

- (I) माधुर्यम्
- (II) पदच्छेदः
- (III) सुस्वरः
- (IV) अनर्थज्ञो

- A. (I), (II), (III)
- B. (I), (II), (IV)
- C. (II), (III), (IV)
- D. (I), (II), (III), (IV)

42. भर्तृहरिविरचिता 'दीपिका' कस्य ग्रन्थस्य टीका अस्ति ?

- A. वाक्यपदीयस्य
- B. महाभाष्यस्य
- C. जाम्बती विजयस्य
- D. लघुशब्देन्दुशेखरस्य

43. पाणिनीयशिक्षायां कति स्वराः ?

- A. 21
- B. 11
- C. 31
- D. 41

44. अधोलिखितेषु वर्णेषु अर्धस्वरौ स्तः ।

- A. श् ष् स् ह्
- B. य् व् र् ल्
- C. य् व्
- D. य् श् ल् ह्

45. भारोपीय भाषापरिवारे 'हिती' कस्मिन् वर्गे आयाति?

- A. शतम् वर्गे
- B. केन्तुम् वर्गे
- C. चीनी परिवारे
- D. आर्मीनी परिवारे

46. 'वैयाकरणसिद्धान्तमञ्जूषा' इत्यस्य लेखकोऽस्ति।

- A. भट्टोजिदीक्षितः
- B. नागेशभट्टः
- C. नारायणभट्टः
- D. श्रीभट्टः

SPACE FOR ROUGH WORK / रफ कार्य के लिये जगह

47. आभ्यान्तर प्रयत्नानां क्रमानुसारेण योजयत ।

- A. ईषत्स्पृष्टम्, स्पृष्टम्, विवृतम्, संवृतम्, ईषद्विवृतम्
- B. स्पृष्टम्, ईषत्स्पृष्टम्, ईषद्विवृतम्, विवृतम्, संवृतम्
- C. ईषद्विवृतम्, विवृतम्, संवृतम्, स्पृष्टम्, ईषत्स्पृष्टम्
- D. विवृतम्, संवृतम्, स्पृष्टम्, ईषत्स्पृष्टम्, ईषद्विवृतम्

48. अधोलिखितां तालिकां सुमेलयत ।

लेखकः

- (a) शाकल्यः
- (b) नागेशभट्टः
- (c) हेमचन्द्रसूरिः
- (d) अनुभूतिस्वरूपाचार्यः

रचना

- (I) लघुशब्देन्दुशेखरः
- (II) शाकल्यव्याकरणम्
- (III) सारस्वत व्याकरणः
- (IV) सिद्धहेमचन्द्राभिद्यस्वोपज्ञशब्दानुशासनम्

- A. a-II, b-I, c-IV, d-III
- B. a-III, b-II, c-I, d-IV
- C. a-II, b-III, c-I, d-IV
- D. a-IV, b-III, c-II, d-I

49. समुचितं क्रमानुसारं मेलयत ।

- A. लाङ्गूल-ककूद-खुर-सास्ना-विषाणाः ।
- B. सास्ना-लाङ्गूल-ककूद-खुर-विषाणाः ।
- C. खुर-सास्ना-लाङ्गूल-ककूद-विषाणाः ।
- D. ककूद-खुर-सास्ना-लाङ्गूल-विषाणाः ।

50. (a) - 'बाल्टोस्लाविकवर्गः' भारोपीय भाषापरिवारस्य शतं वर्गे आयाति ।
(b) - 'ग्रीक' भारोपीय भाषापरिवारस्य केन्तुम् वर्गे आयाति ।

- A. (a) - सत्यम् | (b) - असत्यम्
- B. (a) - असत्यम् | (b) - सत्यम्
- C. (a), (b) उभे सत्ये स्तः ।
- D. (a), (b) उभे असत्ये स्तः ।

51. 'पिपिषति' अत्र कः प्रत्ययः ?

- A. सन् प्रत्ययः
- B. णिच् प्रत्ययः
- C. क्यच् प्रत्ययः
- D. यङ् प्रत्ययः

SPACE FOR ROUGH WORK / रफ कार्य के लिये जगह

52. 'गार्ग्यायणः' इति शब्दस्य सिद्धिक्रमानुसारेण योजयत ।

- (a) गर्गस्य युवाऽपत्यम्
- (b) फक् प्रत्ययः
- (c) यज् प्रत्ययः
- (d) आयन्-एय्-ईन्

- A. $b \rightarrow c \rightarrow a \rightarrow d$
- B. $a \rightarrow c \rightarrow b \rightarrow d$
- C. $c \rightarrow b \rightarrow a \rightarrow d$
- D. $d \rightarrow b \rightarrow a \rightarrow c$

53. महाभाष्यानुसारेण व्याकरणस्याध्ययनस्य प्रयोजनानि सन्ति ।

- (I) रक्षा, ऊटः, आगमः
- (II) रक्षा, शिक्षा
- (III) रक्षा, कला
- (IV) लघुता, असन्देहः

- A. (I), (II), (III), (IV)
- B. (I), (II), (IV)
- C. (I), (IV)
- D. (I), (II), (III)

54. अधोलिखितेषु समासेषु अव्ययीभावस्योदाहरणं नास्ति ।

- (I) पञ्चगङ्गम्
- (II) उपकृष्णम्
- (III) कृष्णाश्रितः
- (IV) यूपदारु

- A. (I), (II), (III), (IV)
- B. (II), (III), (IV)
- C. (I), (II), (III)
- D. (III), (IV)

55. 'वभूव' क्रियापदस्य क्रमानुसारेण योजयत ।

- (a) धातु सञ्ज्ञा
- (b) लिट् लकारः
- (c) अडागमः
- (d) तिप् प्रत्ययः

- A. $b \rightarrow c \rightarrow d \rightarrow a$
- B. $c \rightarrow b \rightarrow d \rightarrow a$
- C. $d \rightarrow b \rightarrow a \rightarrow c$
- D. $a \rightarrow b \rightarrow d \rightarrow c$

SPACE FOR ROUGH WORK / रफ कार्य के लिये जगह

56. अधोलिखित तालिकां सुमेलयत ।

- (a) चोरमयम् (I) षष्ठी
(b) राजपुरुषः (II) पञ्चमी भयेन
(c) शङ्कुलाखण्डः (III) सप्तमी शौण्डैः
(d) अक्षशौण्ड (IV) तृतीयातत्कृताऽर्थे

- A. a-II, b-I, c-IV, d-III
B. a-III, b-II, c-IV, d-I
C. a-I, b-II, c-III, d-IV
D. a-IV, b-I, c-III, d-II

57. 'इन्द्राणी' अत्र कस्यागमो भवति ?

- A. आट्
B. अट्
C. आनुक्
D. आन्

58. 'कार्यम्' इत्यत्र कः प्रत्ययः ?

- A. ण्यत्
B. शत्
C. शानच्
D. क्त

59. अधोलिखितेषु कृत्यप्रत्ययसंज्ञकाः सन्ति ।

- (I) तव्यः
(II) अनीयर्
(III) अण्
(IV) यत्

- A. (I), (II), (III)
B. (I), (II), (IV)
C. (I), (III), (IV)
D. (I), (II), (III), (IV)

60. "कृष्ण + ऋद्धिः" इत्यत्र सन्धिः केन सूत्रेण भवति?

- A. एचोऽयवायावः
B. आद् गुणः
C. वृद्धिरेचि
D. एत्येघत्यूढसु

61. भरतमुनिमते सात्विकभावाः सन्ति ।

- A. षड्
B. अष्टौ
C. दश
D. द्वादश

SPACE FOR ROUGH WORK / रफ कार्य के लिये जगह

62. निम्नलिखितेषु अलंकारवादिनः के ? सत्यं विकल्पं चिनुत ।

- (a) प्रतीहारेन्दुः
- (b) रुय्यकः
- (c) विश्वनाथः
- (d) उद्भटः

- A. a, b तथा c सत्यम्, d असत्यम्
- B. a, b तथा d सत्यम्, c असत्यम्
- C. a, c तथा d सत्यम्, b असत्यम्
- D. a, b, c तथा d सत्यम्

63. स्थितिकालदृष्ट्या अधस्तवानाम् कवीनां पूर्वापरक्रमः कः ? सत्यं विकल्पं चिनुत ।

- (a) भारवि
- (b) माघः
- (c) भट्टनारायणः
- (d) भासः

- A. d, a, b, c,
- B. a, b, c, d
- C. a, c, b, d
- D. c, d, a, b

64. भासस्य सम्बन्धे निम्नलिखित – कथनं सत्यम् असत्यं वा ? सत्यं विकल्पं चिनुत ।

- (a) भासस्य त्रयोदश रूपकाणि सन्ति ।
- (b) अविमारकं रामकथाश्रितं रूपकम् अस्ति ।

- A. (a) सत्यम् (b) असत्यम् अस्ति।
- B. (a) असत्यम् (b) सत्यम् अस्ति।
- C. (a) तथा (b) उभयं सत्यम्।
- D. (a) तथा (b) उभयम् असत्यम्।

65. श्रीहर्षः कस्य राज्ञः राजसभापण्डितः आसीत् ।

- A. कान्यकुब्जनरेशस्य
- B. मथुरानरेशस्य
- C. कोशलराजस्य
- D. विदर्भाधिपतेः

66. अधस्तवेषु सत्यं युग्मं चिनुत ।

- (a) श्रीधर भास्कर वर्णेकरः (I) रत्नावली
- (b) अम्बिकादत्त व्यासः (II) शिवराज्योदयम्
- (c) पंडिता क्षमाराव (III) सत्याग्रहगीता
- (d) हर्षः (IV) शिवराजविजयः

- A. a-II, b-IV, c-III, d-I
- B. a-III, b-I, c-IV, d-II
- C. a-IV, b-II, c-I, d-III
- D. a-III, b-II, c-IV, d-I

SPACE FOR ROUGH WORK / रफ कार्य के लिये जगह

67. काव्यस्य आत्मानं रीतिं मनुते ।

- A. भामहः
- B. वामनः
- C. रुद्रटः
- D. विश्वनाथः

68. भासस्य महाभारताश्रितं रूपकम् अस्ति ।

- A. बालचरितम्
- B. पञ्चरात्रम्
- C. अविमारकम्
- D. अभिषेकनाटकम्

69. अधस्तन काव्यशास्त्रिणां स्थितेः पूर्वापरक्रमः

कः ? साधु विकल्पं चिनुत ।

- (a) भामहः
- (b) अभिनवगुप्तः
- (c) रुय्यकः
- (d) लोल्लटः

- A. a, d, b, c
- B. a, b, c, d
- C. a, c, d, b
- D. c, b, a, d

70. निम्नलिखितेषु ध्वनिवादिनः आचार्याः के ?

सत्यं विकल्पं चिनुत ।

- (a) आनन्दवर्धनः
- (b) जगन्नाथः
- (c) रुय्यकः
- (d) मम्मटः

A. (a), (b) तथा (c)

B. (a), (b) तथा (d)

C. (b), (d) तथा (c)

D. (a), (c) तथा (d)

71. निम्नलिखितेषु व्याभिचारिभावाः सन्ति (सत्यं विकल्पं चिनुत)

- (a) शङ्का
- (b) मदः
- (c) आवेगः
- (d) भयम्

A. (a), (b), (c), (d)

B. (c), (b), (a), (d)

C. (b), (c), (d), (a)

D. (a) (c), (d), (b)

SPACE FOR ROUGH WORK / रफ कार्य के लिये जगह

72. निम्नलिखितेषु पूर्वापरकालक्रमः सत्यम् अस्ति ।
 (a) बाणभट्टः
 (b) कालिदासः
 (c) त्रिविक्रमभट्टः
 (d) विशाखदत्तः
 A. (a), (b), (c), (d)
 B. (a), (c), (d), (b)
 C. (b), (d), (a), (c)
 D. (c), (d), (b), (a)
73. “मुखस्य दिशःशून्याः सर्वं शून्यं दरिद्रस्य” इति कुत्र प्रोक्तम् ।
 A. वेणीसंहारे
 B. रत्नावल्याम्
 C. बालरामायणे
 D. मृच्छकटिके
74. अधस्तनस्य सत्यं मेलनं कुरुत ।
 (a) करुणः (I) निर्वेदः
 (b) वीरः (II) शोकः
 (c) वीभत्सः (III) उत्साहः
 (d) शान्तः (IV) जुगुप्सा
 A. a-II, b-III, c-IV, d-I
 B. a-III, b-II, c-IV, d-I
 C. a-IV, b-III, c-I, d-II
 D. a-I, b-IV, c-III, d-II
75. पुरा शक्रमुपस्थाय वसुन्धरामुपगच्छता दिलीपेन पथि कः अनादृतः ?
 A. दुर्वासाः
 B. सुदक्षिणा
 C. कामधेनुः
 D. वसिष्ठः
76. शाकुन्तले प्रोक्तानां निम्नलिखितसूक्तीनां पूर्वापरक्रमः कः ? सत्यं विकल्पं चिनुत।
 (a) तेजस्वी संक्षोभात् प्रायः प्रतिपद्यते तेजः
 (b) स्वभाव एवैष परोपकारिणाम्
 (c) किमिव हि मधुराणां मण्डनं नाकृतीनाम्
 (d) वामाः कुलस्याधयः
 A. (a), (b), (c), (d)
 B. (c), (b), (a), (d)
 C. (d), (b), (c), (a)
 D. (c), (a), (b), (d)
77. निम्नलिखितस्य सत्यं विकल्पं चिनुत ।
 (a) मुद्राराक्षसम् नाटकाख्यं रूपकम् अस्ति ।
 (b) मुद्राराक्षसस्य नायकः धीरोदात्तः अस्ति ।
 A. (a) तथा (b) उभयं सत्यम्
 B. (a) सत्यम् (b) असत्यम्
 C. (a) असत्यम् (b) सत्यम्
 D. (a) तथा (b) उभयम् असत्यम्

SPACE FOR ROUGH WORK / रफ कार्य के लिये जगह

78. हर्षस्य पितुर्नाम आसीत् ।

- A. राज्यवर्धनः
- B. प्रभाकरवर्धनः
- C. यशोवर्धनः
- D. बाणभट्टः

79. “अहो दुरन्ता बलवद् विरोधिता” इति

कस्योक्तिः?

- A. श्रीकृष्णस्य
- B. गुप्तचरस्य
- C. अर्जुनस्य
- D. भारवेः

80. तदा जायन्ते गुणा, यदा ते सहृदयैः गृह्यन्ते ।

रविकिरणानुग्रहीतानि भवन्ति कमलानि
कमलानि॥

उक्तपद्ये किं पदम् अर्थान्तरसंक्रमित वाच्यत्व
विशिष्टं विधत्ते । सत्यं विकल्पं चिनुत ।

- A. गुणपदम्
- B. (प्रथम) कमलपदम्
- C. द्वितीय कमलपदम्
- D. B तथा C उभयम्

81. पञ्जाब प्रान्तस्य मानसेहरा स्थाने अशोकस्य
कतमः शिलालेख प्राप्यते

- (a) पञ्चमः
- (b) तृतीयः
- (c) चतुर्थः
- (d) सप्तमः

- A. (a)
- B. (c)
- C. (d)
- D. (b)

82. रामायणस्य युद्धकाण्डे वर्णितमस्ति -

- (a) राम - रावणयोर्युद्धम्
- (b) अग्नि - परीक्षा
- (c) लंका - दहनम्
- (d) सीतान्वेषणम्

- A. c, d केवलम्
- B. a, b केवलम्
- C. a, b, c केवलम्
- D. b - केवलम्

SPACE FOR ROUGH WORK / रफ कार्य के लिये जगह

83. अशोकस्य प्रथम-शिलालेखस्य स्थानमस्ति –

- (a) प्रयागराजः
- (b) इन्द्रप्रस्थः
- (c) एटा
- (d) गिरनारः (जूनागढम्)

- A. (c)
- B. (a)
- C. (b)
- D. (d)

84. कौटिल्य-अर्थशास्त्रीय अधिकरण सम्मतं क्रमं चिनुत-

- (a) प्रथमाधिकरणम् (I) अध्यक्षप्रचारः
- (b) द्वितीयाधिकरणम् (II) धर्मस्थीयम्
- (c) तृतीयाधिकरणम् (III) कण्टकशोधनम्
- (d) चतुर्थाधिकरणम् (IV) विनयाधिकारिकम्

- A. a-I, b-II, c-III, d-IV
- B. a-III, b-I, c-II, d-IV
- C. a-IV, b-III, c-I, d-II
- D. a-IV, b-I, c-II, d-III

85. क्रमानुसारं मेलयत-

- (a) वेदोऽखिलो धर्ममूलम्
- (b) आचारश्चैव साधुनाम्
- (c) स्मृतिशीले च तद्विदाम्
- (d) आत्मनस्तुष्टिरेव च

- A. a, c, b, d
- B. a, d, c, b
- C. a, b, c, d
- D. a, b, d, c

86. समुचितं मेलयत -

- (a) आदिपर्वः (I) सावित्री-सत्यवान-कथा
- (b) सभापर्वः (II) उत्तराविवाहवर्णनम्
- (c) वनपर्वः (III) राजसूययज्ञवर्णनम्
- (d) विराटपर्वः (IV) नियोगवर्णनम्

- A. a-III, b-I, c-II, d-IV
- B. a-IV, b-III, c-I, d-II
- C. a-II, b-I, c-III, d-IV
- D. a-I, b-II, c-III, d-IV

87. कथनम् - अग्निः वशिष्ठमुपदिशति ।

कारणम् - तस्मात् अग्निपुराणमभिधीयते

- A. केवलं कथनं सत्यम्
- B. केवलं कारणं सत्यम्
- C. कथनमपिसत्यं कारणमपिसत्यम्
- D. कथनं सत्यं कारणमसत्यम्

SPACE FOR ROUGH WORK / रफ कार्य के लिये जगह

88. अभिज्ञानशाकुन्तलमुपजीण्यमस्ति

- (a) पुराणस्य
- (b) रामायणस्य
- (c) महाभारतस्य
- (d) धर्मशास्त्रस्य

- A. (b)
- B. (d)
- C. (c)
- D. (a)

89. अहिल्या - उद्धारः कस्मिन् काण्डे प्राप्यते –

- (a) अयोध्याकाण्डे
- (b) बालकाण्डे
- (c) किष्किन्धाकाण्डे
- (d) अरण्यकाण्डे

- A. (c)
- B. (b)
- C. (a)
- D. (d)

90. महाभारतस्य द्रोणपर्वणि वर्णितमस्ति -

- (a) श्रीकृष्णस्य गीता-प्रवचनम्
- (b) अभिमन्युवधम्
- (c) द्रोणचार्यवधम्
- (d) जयद्रथवधम्

- A. a, b केवलम्
- B. b, c केवलम्
- C. b, c, d केवलम्
- D. a, d केवलम्

91. कौटीलीय-अर्थशास्त्रसम्मतं विद्याः काः ?

- (a) वार्ता
- (b) त्रयी
- (c) दण्डनीतिः
- (d) ऋग्वेदस्य भाष्यम्

- A. a, b केवलम्
- B. a, b, c केवलम्
- C. b, c केवलम्
- D. c, d केवलम्

SPACE FOR ROUGH WORK / रफ कार्य के लिये जगह

92. सर्वेषां तु नामानि कर्माणि च पृथक्पृथक् इति प्राप्यते

- (a) यजुर्वेदे
- (b) महाभारते
- (c) रामायणे
- (d) मनुस्मृतौ

A. (d)

B. (b)

C. (c)

D. (a)

93. मनुसम्मतं नामकरणं भवति-

- (a) दशमे दिवसे
- (b) द्वादशे दिवसे
- (c) पञ्चमे मासे
- (d) सप्तमे मासे

A. a केवलम्

B. b केवलम्

C. a-b केवलम्

D. c-d केवलम्

94. दक्षिणब्राह्मी लिपौ वर्तते-

- (a) एंहोलशिलालेखः
- (b) हाथीगुम्फालेख
- (c) बासखेडा-अभिलेखः
- (d) गिरनारशिलालेखः

A. (c)

B. (a)

C. (d)

D. (b)

95. अशोकस्य कस्मिन् शिलालेखे अहिंसाया

उपदेशः प्राप्यते-

- (a) प्रथमे
- (b) द्वितीये
- (c) तृतीये
- (d) चतुर्थे

A. a केवलम्

B. a, b केवलम्

C. a, b, c केवलम्

D. d केवलम्

SPACE FOR ROUGH WORK / रफ कार्य के लिये जगह

96. क्रमानुसारं चिनुत-

- (a) गर्भाधान - पुंसवन - जातकर्म - नामकरणम्
- (b) गर्भाधान - जातकर्म - पुंसवन - नामकरणम्
- (c) गर्भाधान - पुंसवन - नामकरण - जातकर्म:
- (d) गर्भाधान - नामकरण - पुंसवन - जातकर्म:

- A. (b)
- B. (a)
- C. (c)
- D. (d)

97. श्लोक क्रमानुसारं मेलयत -

- (a) स्वस्य च प्रियमात्मनः
- (b) वेदः स्मृतिः सदाचारः
- (c) एतच्चतुर्विधं प्राहुः
- (d) साक्षाद् धर्मस्य लक्षणम्

- A. d, c, a, b
- B. a, b, c, d
- C. b, c, a, d
- D. b, a, c, d

98. उडीसाप्रान्तस्य 'उदयगिरि' स्थाने अभिलेखः प्राप्यते-

- (a) खारवेलस्य
- (b) रुद्रदामनस्य
- (c) कनिष्कस्य
- (d) समुद्रगुप्तस्य

- A. (c)
- B. (d)
- C. (b)
- D. (a)

99. समुचितं क्रमं चिनुत -

- (a) देवानंपिये
- (b) लाजा हेवं
- (c) पियदसि
- (d) आ हा

- A. a, b, c, d
- B. a, c, d, b
- C. a, d, c, b
- D. a, c, b, d

SPACE FOR ROUGH WORK / रफ कार्य के लिये जगह

100. अग्निवायुरविभ्यस्तु त्रयं ब्रह्म सनातनम् इति
प्राप्यते-

- (a) अर्थशास्त्रे
- (b) मनुस्मृतौ
- (c) याज्ञवल्क्यस्मृतौ
- (d) रामायणे

A. (c)

B. (d)

C. (a)

D. (b)

SPACE FOR ROUGH WORK / रफ कार्य के लिये जगह

SPACE FOR ROUGH WORK / रफ कार्य के लिये जगह

SPACE FOR ROUGH WORK / रफ कार्य के लिये जगह

उत्तर अंकित करने का समय : 2 घंटे अधिकतम अंक : 200
Time for making answers : 2 Hours Maximum Marks : 200

नोट :

1. इस प्रश्न पुस्तिका में 100 वस्तुनिष्ठ प्रश्न दिए गए हैं।
प्रत्येक प्रश्न के लिए दो अंक निर्धारित हैं। सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।
2. प्रश्नों के उत्तर, दी गई OMR उत्तरशीट (आंसरशीट) पर अंकित कीजिए।
3. ऋणात्मक मूल्यांकन नहीं किया जावेगा।
4. किसी भी तरह के कैलकुलेटर या लॉग टेबल एवं मोबाइल फोन का प्रयोग वर्जित है।
5. OMR उत्तरशीट (आंसरशीट) का प्रयोग करते समय ऐसी कोई असावधानी न बरतें जिससे यह फट जाये या उसमें मोड़ या सिलवट आदि पड़ जाये जिसके फलस्वरूप वह खराब हो जाये।

Note :

1. There are 100 objective type questions in this booklet. All questions are compulsory and carry two marks each.
2. Indicate your answers on the OMR Answer-Sheet provided.
3. No. negative marking will be done.
4. Use of any type of calculator or log table and mobile phone is prohibited.
5. While using OMR Answer-Sheet care should be taken so that the Answer-Sheet does not get torn or spoiled due to folds and wrinkles.